

ج

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی کرمان
دانشکده پرستاری و مامایی رازی
پایان نامه ی مقطع کارشناسی ارشد رشته پرستاری داخلی جراحی

عنوان

بررسی تاثیر بادکش درمانی بر خستگی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس
مراجعه کننده به مرکز بیماری های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸
توسط

فاطمه سهرابی زرنندی

اساتید راهنما

دکتر بتول تیرگری | منصوره عزیززاده فروزی

اساتید مشاور

دکتر کالیستا روی | دکتر رستم سیف الدینی | دکتر هاله تاج الدینی | دکتر یونس جهانی

سال تحصیلی (بهمن ۹۸)

شماره پایان نامه:

دانشگاه علوم پزشکی کرمان
تحصیلات تکمیلی دانشگاه

بسمه تعالی

صور تجلسه دفاع از پایان نامه

تاریخ ۱۳۹۹/۶/۱۱

شماره ۹۹/۱۰۷/۷۲۹

پیوست

جلسه دفاعیه پایان نامه خانم فاطمه سهرابی زرنندی دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری داخلی جراحی ورودی ۹۷ تحت عنوان "بررسی تاثیر بادکش درمانی بر خستگی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز درمانی بیماری های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸" به راهنمایی دکتر بتول تیرگری و خانم منصوره عزیززاده فروزی در ساعت ۹ روز شنبه مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۰۱ با حضور اعضای محترم هیات داوران متشکل از:

سمت	نام و نام خانوادگی	امضا
الف : اساتید راهنما	دکتر بتول تیرگری خانم منصوره عزیززاده فروزی	
ب : اساتید مشاور	دکتر کالیستا روی دکتر رستم سیف الدینی دکتر هاله تاج الدینی دکتر یونس جهانی	
ج : عضو هیات داوران (داخلی)	دکتر رقیه مهدی پور	
د: عضو هیات داوران (خارجی)	دکتر پروین منگیان	
ه : نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر بهناز باقریان	

تشکیل گردید و ضمن ارزیابی به شرح پیوست با درجه عالی و نمره ۱۹/۰۰ مورد تأیید قرار گرفت.

دکتر فیروزه میرزایی رابر
مهر و امضاء معاون آموزشی دانشکده

دانشکده پرستاری و مامائی رازی
تحصیلات تکمیلی

فهرست مندرجات

۶	فهرست جداول
۷	فهرست تصاویر یا نمودارها
۸	فهرست ضمايم و پيوست‌ها
۹	فهرست کوتاه نوشته‌ها
۱۱	چکیده
Error! Bookmark not defined.	فصل اول
Error! Bookmark not defined.	مقدمه و هدف
Error! Bookmark not defined.	۱-۱- مقدمه:
Error! Bookmark not defined.	۱-۲- بيان مسئله و اهميت موضوع:
Error! Bookmark not defined.	۱-۳ اهداف کلی
Error! Bookmark not defined.	۱-۴ اهداف جزئی
Error! Bookmark not defined.	۱-۵ اهداف کاربردی طرح
Error! Bookmark not defined.	۱-۶ سوالات پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۱-۷ فرضيات پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۱-۸ پيش فرض‌ها
Error! Bookmark not defined.	۱-۹ تعريف نظری و عملی متغیرهای پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۱-۹-۱ خستگی:
Error! Bookmark not defined.	۱-۹-۲ کیفیت زندگی:
Error! Bookmark not defined.	فصل دوم
Error! Bookmark not defined.	بررسی متون
Error! Bookmark not defined.	۱-۲ مقدمه:
Error! Bookmark not defined.	۲-۲ چارچوب پنداشتی
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۱ بیماری مولتیپل اسکلروزیس
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۲ خستگی
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۳ کیفیت زندگی
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۴ پرستاری
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۴-۱ پرستاری کل نگر
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۴-۲ پرستاری طب مکمل
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۵ طب مکمل
Error! Bookmark not defined.	۳-۲ مرور متون

Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۲ نتیجه گیری کلی از مرور متون
Error! Bookmark not defined.	فصل سوم
Error! Bookmark not defined.	مواد و روش ها
Error! Bookmark not defined.	۱-۳ مقدمه
Error! Bookmark not defined.	۲-۳ جنبه های مهم روش تحقیق
Error! Bookmark not defined.	۱-۲-۳ نوع پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۲-۲-۳ محیط پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۳-۲-۳ جامعه پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۴-۲-۳ نمونه پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۵-۲-۳ زمان انجام مطالعه
Error! Bookmark not defined.	۶-۲-۳ معیارهای ورود به مطالعه
Error! Bookmark not defined.	۷-۲-۳ معیارهای خروج از مطالعه
Error! Bookmark not defined.	۸-۲-۳ روش نمونه گیری
Error! Bookmark not defined.	۹-۲-۳ حجم نمونه
Error! Bookmark not defined.	۱۰-۲-۳ ابزار گردآوری داده ها
Error! Bookmark not defined.	۳-۲-۱۲ تجزیه و تحلیل داده ها
Error! Bookmark not defined.	۳-۲-۱۳ ملاحظات اخلاقی
Error! Bookmark not defined.	۳-۲-۱۴ محدودیت های اجرایی طرح
Error! Bookmark not defined.	فصل چهارم
Error! Bookmark not defined.	یافته ها
Error! Bookmark not defined.	۱-۴ مقدمه:
Error! Bookmark not defined.	فصل پنجم
Error! Bookmark not defined.	بحث و نتیجه گیری
Error! Bookmark not defined.	۱-۵ بحث و تفسیر یافته ها
Error! Bookmark not defined.	۵-۱-۱ در راستای پاسخگویی به فرض اول
Error! Bookmark not defined.	۵-۱-۲ در راستای پاسخگویی به فرض دوم
Error! Bookmark not defined.	۳-۵ پیشنهادات
Error! Bookmark not defined.	۱-۳-۵ پیشنهادات در رابطه با بکارگیری یافته های پژوهش
Error! Bookmark not defined.	۲-۳-۵ پیشنهادات براساس زمینه های جدیدی که برای پژوهش های بعدی ایجاد شده است: ..
Error! Bookmark not defined.	defined.
Error! Bookmark not defined.	منابع

Error! Bookmark not defined. پیوست‌ها

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴: مقایسه میانگین سن در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸.....	۶۱
جدول ۲-۴: توزیع فراوانی مشخصات دموگرافیک بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸.....	۶۲
جدول ۳-۴: توزیع نرمالیتی داده های خستگی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸.....	۶۳
جدول ۴-۴: مقایسه میانگین نمره خستگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ در گروه کنترل قبل و بعد از انجام بادکش درمانی.....	۶۴
جدول ۵-۴: مقایسه میانگین نمره خستگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ در گروه مداخله قبل و بعد از انجام بادکش درمانی.....	۶۵
جدول ۶-۴: مقایسه میانگین خستگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ در گروه مداخله و کنترل قبل از انجام بادکش درمانی.....	۶۶
جدول ۷-۴: مقایسه نمرات خستگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ بعد از مداخله بین دو گروه با استفاده از آنالیز کوواریانس.....	۶۷
جدول ۸-۴: مقایسه میانگین نمره کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸ در گروه کنترل قبل و بعد از انجام بادکش درمانی.....	۶۸
جدول ۹-۴: مقایسه میانگین نمره کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ در گروه مداخله قبل و بعد از انجام بادکش درمانی.....	۶۹
جدول ۱۰-۴: مقایسه میانگین نمره کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ در گروه مداخله و کنترل قبل از انجام بادکش درمانی.....	۷۰
جدول ۱۱-۴: مقایسه نمرات کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ بعد از مداخله بین دو گروه با استفاده از آنالیز کوواریانس.....	۷۱
جدول ۱۲-۴: مقایسه نمرات ابعاد کیفیت زندگی در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ بعد از مداخله بین دو گروه با استفاده از آنالیز کوواریانس.....	۷۲
جدول ۱۳-۴: مقایسه نمرات حیطه‌های کیفیت زندگی در بعد سلامت روحی روانی در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان سال ۱۳۹۸ بعد از مداخله بین دو گروه با استفاده از آنالیز کوواریانس.....	۷۳

فهرست تصاویر یا نمودارها

صفحه	عنوان
۱۸.....	تصویر (۱-۲): فرایند میلین زدایی که منجر به اختلال عملکرد آکسون می شود.
۲۲.....	تصویر (۲-۲): انواع سیر بیماری مولتیپل اسکلروزیس.
۳۷.....	تصویر (۳-۲): نحوه انجام بادکش.

فهرست ضمايم و پيوست ها

صفحه	عنوان
۸۹.....	پيوست شماره يك: اظهارنامه آگاهانه.....
۹۴.....	پيوست شماره دو: اطلاعات دموگرافيك و زمينه اى.....
۹۵.....	پيوست شماره سه: مقياس سنجش شدت خستگى (FSS).....
۹۶.....	پيوست شماره چهار: پرسشنامه كيفيت زندگى در بيماران مبتلا به مولتيپل اسكلروزيس.....

فهرست کوتاه نوشته ها

MS	Multiple Sclerosis
MSAA	Multiple Sclerosis Association of America
CNS	Central Nervous System
QOL	Quality of life
RA	Rheumatoid Arthritis
TCM	Traditional Chinese Medicine
CAM	Complementary and Alternative Medicine
FM	Fibromyalgia
FSS	Fatigue Severity Scale
HLA	Human Leukocyte Antigen
DNA	Deoxyribonucleic Acid
EBV	Epstein-Barr virus
BBB	Blood-Brain Barrier
RRMS	Relapsing Remitting Multiple Sclerosis
PPMS	Primary Progressive Multiple Sclerosis
SPMS	Secondary Progressive Multiple Sclerosis
PRMS	Progressive-Relapsing Multiple Sclerosis
MRI	Magnetic Resonance Imaging
CSF	Cerebro Spinal Fluid
CIS	Clinically Isolated Syndrome
PML	Progressive Multivariate Leukoencephalopathy

CBT	Cognitive Behavioral Therapy
SHG	Self Help Group
NCCAM	National Center for Complementary and Alternative Medicine
SHS	Suboptimal Health Status
VAS	Visual Analogue Scale
SF-36	Short-Form-36
TUG	Timed Up and Go Test
EA	Electroacupuncture
ANCOVA	Analysis of Covariance

چکیده

مقدمه و اهداف: بیماری مولتیپل اسکلروزیس یک اختلال التهابی مزمن و عود کننده‌ی سیستم اعصاب مرکزی و شایع‌ترین بیماری ناتوان کننده در افراد جوان است. خستگی یکی از شایع‌ترین و ناتوان کننده‌ترین علائم در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس است، که می‌تواند سبب ناراحتی‌های روحی روانی جدی و متعدد شود، و بر کاهش کیفیت زندگی بیماران موثر باشد. بادکش درمانی بخش مهمی از روش‌های پزشکی مکمل و جایگزین است و روشی امیدوار کننده برای درمان یا کاهش علائم برخی از اختلالات مانند خستگی می‌باشد. این مطالعه با هدف تعیین تاثیر بادکش درمانی بر خستگی و کیفیت زندگی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز درمانی بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸ صورت گرفت.

روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع کارآزمایی بالینی تصادفی شده است. جامعه آن را بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به مرکز بیماری‌های خاص شهر کرمان در سال ۱۳۹۸ تشکیل داده، و نمونه آماری پژوهش معادل ۶۰ نفر (۳۰ نفر در هر گروه) می‌باشد، که به طور تصادفی در یکی از گروه‌های مداخله یا کنترل قرار گرفتند. در این مطالعه، بیماران گروه مداخله علاوه بر روش‌های روتین، ۸ مرتبه بادکش را در طی ۴ هفته و دو بار در هر هفته دریافت کردند، در حالی که بیماران گروه شاهد، روش‌های کاهش خستگی را طبق روتین دریافت می‌کردند. اطلاعات بیماران، قبل از شروع مداخله و بعد از اتمام آن با استفاده از پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک، مقیاس شدت خستگی و پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی بیماران مولتیپل اسکلروزیس جمع آوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در این مطالعه با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی، آزمون‌های تی، کای اسکوئر و آنالیز کوواریانس صورت گرفت. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین نمره شدت خستگی در گروه مداخله پس از بادکش درمانی نسبت به قبل از آن به طور قابل توجهی کاهش یافته است ($P = ۰/۰۰۰۱$). با این حال در گروه کنترل هیچ تفاوت معناداری در میانگین نمره خستگی مشاهده نشد. علاوه بر این، میانگین نمره کیفیت زندگی در گروه مداخله پس از

بادکش درمانی نسبت به قبل از آن به طور قابل توجهی افزایش یافته است ($P = 0/0001$). در حالی که در گروه کنترل هیچ تفاوت معناداری مشاهده نشد.

بحث و نتیجه گیری:

یافته‌های این مطالعه نشان داد که بادکش درمانی خستگی بیماران تحت مطالعه را به طور معنی داری کاهش، و کیفیت زندگی آن‌ها را افزایش داده است. بنابراین این مداخله می‌تواند به عنوان یک اقدام، باهدف ارتقای سلامت و آرامش، باعث کاهش و رفع خستگی و افزایش کیفیت در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس زندگی شود.

کلمات کلیدی: مولتیپل اسکلروزیس، خستگی، بادکش درمانی، کیفیت زندگی

Abstract

Background and objectives : Multiple sclerosis is a chronic and recurrent inflammatory disorder of the central nervous system and the most common debilitating disease in young people. Fatigue is one of the most common and debilitating symptoms in patients with multiple sclerosis, which can cause serious and numerous psychological distress and reduce the quality of life of patients. Cupping therapy is an important part of complementary and alternative medicine and is a promising way to treat or reduce the symptoms of some disorders, such as fatigue. The study aimed to determine the effect of dry Cupping Therapy on fatigue and quality of life in patients with Multiple Sclerosis referred to the Medical Center of the Special Diseases, Kerman, 2019

Methods : The present study is a randomized clinical trial. The community consists of patients with multiple sclerosis who refer to the Kerman Medical Center of the Special Diseases in 2019, and the statistical sample of the study is equivalent to 60 people (30 people in each group), who accidentally in one of the intervention or control groups were placed. Patients in the intervention group received Cupping Therapy eight times during 4 weeks and twice a week, while control group patients received routine fatigue reduction methods. Patient information was collected before and after the intervention using a demographic information questionnaire, fatigue severity scale, and multiple sclerosis patients' quality of life questionnaire. Data analysis in this study was performed using SPSS software version 18 and central indicators and scattering, t-tests, Chi-square, and analysis of covariance. A significant level was 0/05.

Results : the results of the study showed an average score of fatigue intensity in the intervention group after Cupping Therapy has significantly decreased compared to before($P=0/0001$).

However, in the control group, no significant difference was observed in the mean fatigue score after the intervention. Also, the average score of quality of life in the intervention group after counseling has increased significantly compared to before ($P=0/0001$). While in the control group, no significant difference was observed after the intervention.

Conclusion: The findings of this study showed that cupping therapy significantly reduced the fatigue of patients under study and increased their quality of life. Therefore, this intervention can be considered as an action aimed at improving health and tranquility, reducing fatigue, and increasing the quality of life.

Keywords: Multiple sclerosis, Fatigue, Dry cupping therapy, Quality of life

1. Attar Sayyah A.E., Hoseini Kakhk S.A.R., Hamedinia M.R., Mehrjoo M. Effect of 8-Week Combined Training (Resistance and Proprioceptive Neuromuscular Facilitation) on Fatigue and Quality of Life in Multiple Sclerosis Patients. *Quarterly of Horizon of Medical Sciences*. 2016;22(1):43-50. [In persian]
2. Attar Sayyah E, Hosseini Kakhk SA, Hamedinia M, Pirayesh B. Effect of 8-week Combined Training on Muscle Strength, Balance and Functional Capacity of Multiple Sclerosis Patients. *Journal Of Neyshabur University Of Medical Sciences*. 2016;3(4):27-36. [In persian]
3. America MSAo. What Does "Newly Diagnosed" with Multiple Sclerosis Mean? 2020 [Available from: <https://mymsaa.org>.
4. Shiri V, Emami M, Shiri E. Investigating the Relationship Between Selective Attention and Cognitive Flexibility With Balance in Patients With Relapsing-Remitting Multiple Sclerosis. *Archives of Rehabilitation*. 2018;18(4):296-305. [In persian]
5. Afrasiabifar A, Mehri Z, Javad Sadat S, Ghaffarian Shirazi HR. The Effect of Orem's Self-Care Model on Fatigue in Patients With Multiple Sclerosis: A Single Blind Randomized Clinical Trial Study. *Iran Red Crescent Med J*. 2016;18(8):1-9.
6. Karimi S, Andayeshgar B, Khatony A. Prevalence of anxiety, depression, and stress in patients with multiple sclerosis in Kermanshah-Iran: a cross-sectional study. *BMC psychiatry*. 2020;20:1-8.
7. Dehghan M, Ghaedi-Heidari F. Environmental Risk Factors for Multiple Sclerosis: A Case-control Study in Kerman, Iran. *Iran J Nurs Midwifery Res*. 2018;23(6):431-436.
8. Tsiormpatzis S. Multiple Sclerosis. *Qi Jing Ba Mai & Shiatsu: An Introduction to an Extra-Ordinary Condition*. 2014:11-16.
9. Motaharinezhad F, Parvaneh S, Ghahari S. Fatigue in people with multiple sclerosis: cause, evaluation and treatment. *Journal of Paramedical Sciences & Rehabilitation*. 2016;5(1):73-80.
10. Maleki F, Khalkhali H, Hemmati Maslak Pak M. Study The Effect Of Performance Roy Adaptation Model On Intensity And Effects Of Fatigue In Multiple Sclerosis Patients. *The J Urmia Nurs Midwifery Fac*. 2016;14(6):571-579. [In persian]
11. Rigi F, Adineh H. Effect of reflective massage on the severity of mortality in women with multiple sclerosis. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*. 2017;14(11):926-933. [In persian]
12. Moradi B, Shojaeddin SS, Hadanezhad M. Effect of Eight Week Theraband Resistance Training on the Fatigue Severity, the Quality of Life, and the Muscular Strength of the Lower Extremity In Men with Multiple Sclerosis. *J Rehab Med*. 2017;5(4):146-158. [In persian]
13. Backus D, Manella C, Bender A, Sweatman M. Impact of Massage Therapy on Fatigue, Pain, and Spasticity in People with Multiple Sclerosis: a Pilot Study. *Int J Ther Massage Bodywork*. 2016;9(4):4-13.
14. Bahraini S, Naji A, Mannani R, Bekhradi R. The comparison of the effects of effleurage massage with aromatic oil and non aromatic oil on fatigue severity in women with multiple sclerosis. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*. 2011;9(5):0-0. [In persian]
15. Manjaly ZM, Harrison NA, Critchley HD, Do CT, Stefanics G, Wenderoth N, et al. Pathophysiological and cognitive mechanisms of fatigue in multiple sclerosis. *Journal of neurology, neurosurgery, and psychiatry*. 2019;90(6):642-651.
16. Noori M, Hosseini SA, Shiri V, Akbarfahimi N. The Relationship Between Balance and Activities of Daily Living With the Quality of Life of Patients With Relapsing-Remitting Multiple Sclerosis. *Archives of Rehabilitation*. 2019;19(4):292-313. [In persian]
17. makki S, Emamgholi khooshehchin T, M d. The effects of problem solving skills training on quality of life in women with gestational diabetes. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2019;16(10):760-770. [In persian]

18. Chen H, Ma X, Si L, Chen Z, Lin X, Yang Y, et al. Traditional Chinese Medicine in Multiple Sclerosis: Theory and Practice. *Current Pharmacology Reports*. 2018;4(6):436-446.
19. Kordafshari G, Ardakani MRS, Keshavarz M, Esfahani MM, Nazem I, Moghimi M, et al. Cupping therapy can improve the quality of life of healthy people in Tehran. *Journal of Traditional Chinese Medicine*. 2017;37(4):558-562.
20. Kheirandish H, Shojaeeefar E, Meysamie A. Role of Cupping in the treatment of different diseases: systematic review article. *Tehran University Medical Journal*. 2017;74(12):829-842. [In persian]
21. Li J-Q, Guo W, Sun Z-G, Huang Q-S, Lee EY, Wang Y, et al. Cupping therapy for treating knee osteoarthritis: the evidence from systematic review and meta-analysis. *Complementary therapies in clinical practice*. 2017;28:152-160.
22. Akbarzadeh M, Ghaemmaghami M, Yazdanpanahi Z, Zare N, Azizi A, Mohagheghzadeh A. The effect dry cupping therapy at acupoint BL23 on the intensity of postpartum low back pain in primiparous women based on two types of questionnaires, 2012; a randomized clinical trial. *International journal of community based nursing and midwifery*. 2014;2(2):112-120.
23. Aboushanab TS, AlSanad S. Cupping therapy: an overview from a modern medicine perspective. *Journal of acupuncture and meridian studies*. 2018;11(3):83-87.
24. Al-Bedah AM, Elsubai IS, Qureshi NA, Aboushanab TS, Ali GI, El-Olemy AT, et al. The medical perspective of cupping therapy: Effects and mechanisms of action. *Journal of traditional and complementary medicine*. 2019;9(2):90-97.
25. Chi L-M, Lin L-M, Chen C-L, Wang S-F, Lai H-L, Peng T-C. The effectiveness of cupping therapy on relieving chronic neck and shoulder pain: a randomized controlled trial. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2016;2016:1-7.
26. Gao C, Wang M, He L, He Y, Li T. Alternations of hemodynamic parameters during Chinese cupping therapy assessed by an embedded near-infrared spectroscopy monitor. *Biomedical optics express*. 2019;10(1):196-203.
27. Mohammadi E, Tagharrobi Z, Mohammadkhan S. The application Barriers of complementary therapies in clinical nursing practice: a qualitative content analysis. *Complementary Medicine Journal of faculty of Nursing & Midwifery*. 2017;6(4):1647-1666. [In persian]
28. Zaghari Tafreshi M, Rasouli M, Tabatabaee A, Golmakani E, Mortazavi H. Utilization of complementary and alternative medicine in nursing with emphasis on the touch therapy. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*. 2014;6(1):207-213. [In persian]
29. Mohammad K, Rimaz S, Dastoorpour M, Sadeghi M, Majdzadeh SR. Quality of Life and Related Factors among multiple sclerosis patients. *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*. 2014;11(4):1-14. [In persian]
30. Khanmoradi Z. *Harrisons principles of internal medicine*. 19, editor. tehran: Artin teb; 2015. 177-205 p. [In persian]
31. Hinkle J, Cheever K. *Brunner and Suddarth's textbook of Medical _ Surgical Nursing*. 14, editor2018.
32. Greenberg D, Aminoff M, Simon R. *Clinical Neurology*. 8, editor2012.
33. Jawdan M. *Pathophysiology and neurology of nervous system and nervous diseases*. isfahan: Naghshe khorshid; 2006. [In persian]
34. dehghani r, kazemi moghaddam v. Investigation of the possible causes of the increased prevalence of multiple sclerosis in Iran: a review. *Pars of Jahrom University of Medical Sciences*. 2015;13(2):17-25. [In persian]
35. Tsiormpatzis S. *Multiple Sclerosis, Qi Jing Ba Mai & Shiatsu: An Introduction to an Extra-Ordinary Condition*. 2014:16-11.
36. Siavashi S, Taj sharifi far s. Multiple sclerosis. *Journal of Army Nursing Faculty*. 2010;9(1):35-43. [In persian]

37. García-Lorenzo D. Robust Segmentation of Focal Lesions on Multi-Sequence MRI in Multiple Sclerosis: Universite de rennes1; 2010.
38. Iromloo H, Mohammd Khanli H, Yazdchi Marandi M. Evaluation of electrodiagnostic changes in patients with multiple sclerosis. *URMIA MEDICAL JOURNAL*. 2013;23(7):707-712. [In persian]
39. Payamani F, Nazari A, Noktehdan H, Ghadiriyan F, Karami K. Complementary therapy in patients with multiple sclerosis. *Iran Journal of Nursing*. 2012;25(77):12-20. [In persian]
40. Ghasemi E, Shayegannejad V, Ashtari F, Chitsaz A. The effectiveness of Frenkel's and Swiss ball exercises on improved balance and decreased depression in patients with multiple sclerosis: a comparative study. *Research in Rehabilitation Sciences*. 2011;7(3):278-283. [In persian]
41. Hasanzadeh P, Fallahi Khoshknab M, Norozi K. Impacts of Journaling on Anxiety and stress in Multiple Sclerosis patients. *complementary Medicine Journal*. 2012;2(2):183-193. [In persian]
42. Nouryan K, Malekzadeh G, Ghaem H, Roozitalab M, Afraseyabifar A, Moghimi M, et al. Effect of yoga exercise on general health status (ghs) and sense of life in patients with multiple sclerosis. *Armaghane danesh*. 2011;16(3):245-253. [In persian]
43. Association NAND. Nanda Nursing Diagnosis Handbook. 13, editor2017. [In persian]
44. saeedi dhaghani s, Babapoor J, Esmaelpoor K. The role of meta-cognition in predicting cognitive, physical and social fatigue, based on Brown's model. *Journal of Cognitive Psychology*. 2014;2(1):33-40. [In persian]
45. Ghanbari A, Shirmohamadi N, Paryad E, Kazemnejad Leily E. Predictors of Fatigue in Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease. 2016. 2016. [In persian]
46. Bakhshayesh Eghbali B, Hosseini nejad M, Roodbary SA, Hatamian HR. Fatigue in Multiple Sclerosis and Its Relationship to Clinical Status. *Journal of Guilan University of Medical Sciences*. 2012;21(82):39-45. [In persian]
47. purbahrami n, Ahangarzadeh Rezaei s, Khalkhali H. The Effect of Convergent and Possible Interventions on fatigue Severity in People with Multiple Sclerosis.[In persian]
Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences. 2019;17(1):41-51.
48. Masoudi R, Kheiri F, Ahmadi F, Mohamadi E. The effect of Orem's self-care program on fatigue and daily activities of patients with multiple sclerosis. *Rehabilitation*. 2009;10(3):43-52.
49. Sadock B, Sadock V, Ruiz P. Synopsis of psychiatry: behavioral sciences. 11, editor: Ardjomand book; 2015.
50. Naji SA, Bahraini S, Mannani R, Bekhradi R. The Effect of Aromatherapy Massage on the Fatigue Severity in Women with Multiple Sclerosis. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*. 1970;18(3):172-178. [In persian]
51. Basampour SS, Nikbakht Nasrabadi AR, Faghihzadeh S, Monjazebi F. Assess the using and efficacy of fatigue reducing strategies in patients referred to multiple sclerosis association of IRAN. *Hayat*. 2009;11(4):29-37. [In persian]
52. Fathi ahmadsaraei N, Neshat doost Ht, Manshaee Gr, Nadi Ma. The effectiveness of acceptance and commitment therapy on quality of life among patients with type 2 diabetes. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*. 2016;4(1):31-39. [In persian]
53. Taheri-Kalani F, Mami S, Direkvand-Moghadam A, Kaikhavani S, Delpisheh A. Comparison of the effect of delivery type on the quality of life in women attending to health centers of Ilam and Aivan during 2013. *Journal of Shahrekord Uuniversity of Medical Sciences*. 2014;16:90-96. [In persian]
54. Valizadeh L, Joonbakhsh F. Comparing the quality of life in children with cancer in Tabriz Children Medical and Training Center reported by themselves and their parents, 2013. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery*. 2014;3(1):1-8. [In persian]
55. Zahedi M, Deris F. The quality of life in pregnant women in Farokhshahr city, 2012. *Journal of clinical nursing and midwifery*. 2014;3(3):63-69. [In persian]

56. Noorisamarin S, Noori A. The Relationship between Quality of Life' Dimensions with Spiritual Intelligence and it' Dimensions in Female Nurses Working in Ahvaz' Hospitals. *Journal of Woman in Culture Arts*. 2017;9(4):529-540. [In persian]
57. Hazrati M, Zahmatkeshan N, Dejbakhsh T, Nikseresht A, Zeyghami B. The Effect of Rehabilitation Process on the Quality of Life in Multiple Sclerosis Patients. *Armaghane danesh*. 2005;10(3):53-65.
58. Shanazari Z, Marandi M, Mehrabi H. the effects of aquatic training (for 12 weeks) on the quality of life of women with MS. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2014;11(12):0-0. [In persian]
59. Nozari E, Ghavamzadeh S, Razazian N. The effect of Vitamin B12 and Folic acid supplementation on quality of life of Relapsing-Remitting Multiple Sclerosis patients. *URMIA MEDICAL JOURNAL*. 2019;29(10):736-745. [In persian]
60. khalatbari J, Noroozi F, Hemmati sabet V, Maddahi Me. Mediating role of cognitive-emotional ordering strategies in relation to attachment styles and quality of life in patients with multiple sclerosis. *The Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*. 2018;26(5):410-425. [In persian]
61. Gameian, D, Hosseinsabet, F, Motamedi A. Effectiveness of Brief Solution-focused Group Therapy on Quality of Life and Self-efficacy of Multiple Sclerosis Women. *Journal of Clinical Psychology*. 2018;10(3):13-22. [In persian]
62. Sanglaji B, Salimi Y, Dastoorpour M, Mansouri T. The Relationship between Disability and Quality of Life in Multiple Sclerosis Patients. *Health and Development Journal*. 2013;2(3):203-200. [In persian]
63. Barooti m, Soliemanian AA, Mohamadzadeh Ebrahimi A. The Effect of Acceptance and Commitment Therapy on Improvement of Quality of life in Patients with Multiple Sclerosis. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*. 2019;7(3):349-359. [In persian]
64. Zargarzadeh M, Memarian R. Assesing barriers for using of complementary medicine in relieving pain in patients by nurses. *Quarterly Journal of Nersing Management*. 2013;1(4):45-53. [In persian]
65. Akbarzade M, Ghaemmaghami M, Yazdanpanahi Z, Zare N, Mohagheghzadeh A, Azizi A. Comparison of the Effect of Dry Cupping Therapy and Acupressure at BL23 Point on Intensity of Postpartum Perineal Pain Based on the Short Form of McGill Pain Questionnaire. *J Reprod Infertil*. 2016;17(1):39-46.
66. nasrollapour shirvani sD, ashrafian amiri h, Yadollahpour MH. Optimism and concerns about the promotion and development of Cupping in Iran. *Islam and Health Journal*. 2015;1(4):64-71. [In persian]
67. Mimi Guarneri, Oberg E. Cupping Therapy 2018 [Available from: <https://www.medicinenet.com/cupping/article.htm>].
68. kave m, samadi foroshani m, shadman m, mazarzadeh yazdi ms. Cupping therapy and effect on the Immune system. *Religion and Health*. 2014;1(1):58-64.
69. Mahmoudian A, Hosseini E. Using Complementary and Alternative Medicine in Multiple Sclerosis. *Journal of Isfahan Medical School*. 2015;10. [In persian]
70. Maftun F, Sedighi Z, Azin A, Montazeri A. Complementary Medicine and Health System. *Payesh Journal*. 2009;6(1):55-62. [In persian]
71. Marcin A. What Is Cupping Therapy? 2019 [Available from: <https://www.healthline.com/health/cupping-therapy>].
72. Rigi F, shahnavazi m, Feizi a, Adineh H, Malekraisai noushirvan S. the effects of reflexology massage on patients fatigue severity in women with Multiple Sclerosis. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2017;14(11):926-933. [In persian]
73. Yang Y, Ma LX, Niu TL, Niu X, Yang XZ, Wang JX, et al. Effects of Pulsatile Cupping on Body Pain and Quality of Life in People with Suboptimal Health:A Randomized Controlled Exploratory Trial. *Medical acupuncture*. 2018;30(6):326-335.

74. Al Jaouni SK, El-Fiky EA, Mourad SA, Ibrahim NK, Kaki AM, Rohaiem SM, et al. The effect of wet cupping on quality of life of adult patients with chronic medical conditions in King Abdulaziz University Hospital. *Saudi medical journal*. 2017;38(1):53-62.
75. Lauche R, Spitzer J, Schwahn B, Ostermann T, Bernardy K, Cramer H, et al. Efficacy of cupping therapy in patients with the fibromyalgia syndrome-a randomised placebo controlled trial. *Scientific reports*. 2016;6:37316.
76. Arslan M, Yaman G, Ilhan E, Alemdag M, Bahar A, Dane S. Moving dry cupping therapy reduces upper shoulder and neck pain in office workers. *Clinical and Investigative Medicine (Online)*. 2015;38(4):E217.
77. Bastani F, Sobhani M, Emamzadeh Ghasemi HS. Effect of acupressure on fatigue in women with multiple sclerosis. *Global journal of health science*. 2015;7(4):375-381.
78. Negahban H, Rezaie S, Goharpey S. Massage therapy and exercise therapy in patients with multiple sclerosis: a randomized controlled pilot study. *Clinical rehabilitation*. 2013;27(12):1126-1136.
79. Zhou Y, Zhou GY, Li SK, Jin JH. Clinical observation on the therapeutic effect of electroacupuncture combined with cupping on post-stroke fatigue. *Zhen ci yan jiu = Acupuncture research*. 2010;35(5):380-383.
80. Adelinijad F. *Alternative Medicine*. *Zahedan Journal of Research in Medical Sciences*. 2011;13(1):55-57.
81. zargarani F, Kamkar M-Z, Maghsoudlou A. The effect of progressive muscle relaxation technique on the quality of sleep and fatigue in patients with multiple sclerosis. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2018;15(12):911-920. [In persian]
82. Soheili M, Nazari F, Shaygannejad V. The effects of relaxation on the psychological symptoms in women with multiple sclerosis. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery*. 2017;6(3):11-22. [In persian]
83. Pourmemari MH, Rabie Siahkali S, Bagheri H, Taghiloo G, Eskandari F. Epidemiologic variables in Multiple sclerosis patients in Zanjan. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*. 2011;21(1):1-6. [In persian]
84. Rigi F, shahnavazi m, Feizi a, Adineh H, Malekrais noushirvan S. the effect of reglexology massage on the fatigue severity in women with multiple sclerosis. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia University of Medical Sciences*. 2017;14(11):926-933. [In persian]
85. Shahvarughi-Farahani Az, A'zimian M, Fallah-Pour M, Karimlou M. Evaluation of Reliability and Validity of the Persian Version of Fatigue Severity Scale (FSS) among Persons with Multiple Sclerosis. *Archives of Rehabilitation*. 2013;13(4):84-91. [In persian]
86. Haresabadi M, Karimi Monaghi H, Froghipor M, Mazlom SR. Quality of Life in Patients with Multiple Sclerosis referring to Ghaem Hospital, Mashhad in 2009. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*. 2011;2(4):7-12. [In persian]
87. Khodaveisi M, Ashtarani F, Mohammadi N, Beikmoradi a, Mahjub H, Mazdeh M. The effect of continuous care on quality of life in multiple sclerosis patients. *Avicenna Journal of Nursing and Midfery Care*. 2014;22(2):64-73. [In persian]
88. Nimrooz M, Kordafshari G, Jaladat A. An overview of the uses and side effects of cupping (hejamat) in Iranian traditional medicine. *Medical history*. 2012;12(4):160-182.
89. Chen G-L, Xiao G-M, Zheng X-L. [Observation on therapeutic effect of multiple cupping at back-shu points on chronic fatigue syndrome]. *Zhongguo zhen jiu = Chinese acupuncture & moxibustion*. 2008;28:405-407.
90. Chen CL, CW. L, YK. J, BY. L, JS T. The Effects of Cupping Therapy on Reducing Fatigue of Upper Extremity Muscles—A Pilot Study. *Advances in Human Factors in Sports, Injury Prevention and Outdoor Recreation*. 2018;603(2):73-83.

91. Davoodi M, Shameli L, Hadianfard H. The Effectiveness of Acceptance and Commitment Therapy on Chronic Fatigue Syndrome and Pain Perception in People With Multiple Sclerosis. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2019;25(3):250-265. [In persian]
92. Arslan M, Yesilcam N, Aydin D, Yuksel R, Dane S. Wet cupping therapy restores sympathovagal imbalances in cardiac rhythm. *Journal of alternative and complementary medicine (New York, NY)*. 2014;20(4):318-321.
93. Al-Bedah AMN, Elsubai IS, Qureshi NA, Aboushanab TS, Ali GIM, El-Olemy AT, et al. The medical perspective of cupping therapy: Effects and mechanisms of action. *Journal of Traditional and Complementary Medicine*. 2019;9(2):90-97.
94. Tajik A, Dabiran S, Prof A, Taghavi P. Efficacy of acupuncture in the treatment of chronic pain and fatigue in patients with multiple sclerosis. *Journal of Isfahan Medical School*. 2012;30.
95. Saeedi M. Massage therapy to treat knee pain 2016 [cited 2016. Available from: <https://drzanoo.ir/>]. [In persian]
96. Sina Valiee, Shiva Bassampoor, Ali Reza Nikbakht Nasrabadi, Abbas Mehran, Zahra Poresmaei. Assessment the synergism effect of acupoints on preoperative anxiety. *Health Monitor Journal of the Iranian Institute for Health Sciences Research*. 2010;9(3):279-288. [In persian]
97. Wu S, Liu L-I. Observation on therapeutic efficacy of tuina plus cupping for chronic fatigue syndrom. *Journal of Acupuncture and Tuina Science*. 2020;18:53-58.
98. De-li, Yan, Da-long, bao A, Ming, Zhi-jun, et al. Effect of moxibustion therapy plus cupping on exercise-induced fatigue in athletes. *Journal of Acupuncture and Tuina Science*. 2012;10(5):281-286.
99. Al-Bedah AM, Ali GI, Abushanab TS, Qureshi NA. Tui Na (or Tuina) massage: A minireview of pertinent literature, 1970-2017. *Journal of Complementary and Alternative Medical Research*. 2017;3(1):1-14.
100. Wang R, Wu C, Zhao Y, Yan X, Ma X, Wu M, et al. Health related quality of life measured by SF-36: a population-based study in Shanghai, China. *BMC public health*. 2008;8(1):292.
101. Lauche R, Cramer H, Hohmann C, Choi K-E, Rampp T, Saha FJ, et al. The Effect of Traditional Cupping on Pain and Mechanical Thresholds in Patients with Chronic Nonspecific Neck Pain: A Randomised Controlled Pilot Study. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2012;2012:429718.

**KERMAN UNIVERSITY
OF MEDICAL SCIENCES**

Razi Faculty of Nursing and Midwifery

In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree (M.Sc.)

Title

**The study of effectiveness of dry cupping Therapy on fatigue and quality of life in
patients with multiple sclerosis referred to the Medical Center of the Special Diseases,
Kerman, 2019**

By

Fatemeh Sohrabi Zarandi

Supervisor/s

1- Dr. Batool tirgari | 2- Mansooreh Azizzadeh Forouzi

Advisors

1- Dr. Callista Roy | 2- Dr. Haleh Tajaddini | 3- Dr. Rostam Seifaddini | 4- Dr.

Younes Jahani

Date : (January, 2020)

Thesis No : (...)